

Hjertet, paalægger denne at pynte sig „hver evige Dag Naar vi ikke har mig, kan du jo faa saa mange flere Klæder —“

Dette lille vi er saa ægte, saa førstehaands Kunst. Det kaster Lys over Bogen og soner et og andef, der ellers forekommer lavet og grønt.

Forf. burde have ladet Bogen ende med Andreas Død i Stedet for at lade denne foregaa Side 44 og bruge Resten af de 165 Sider, den bestaar af, til at forklare hende og de Forudsætninger, hvorunder hun har udviklet sig, ved Hjælp af en Dagbog, Moderen finder efter hendes Død, og et forøvrigt meget velskrevent Brev fra en Bedstemoder. Ikke blot lider Bogen, kunstnerisk set, meget derved, idet den altfor tidligt naar sit Højdepunkt, og Handlingens Enhed brydes af disse Afsnit, der nærmest tager sig ud som Bilag Nr. 1, Bilag Nr. 2, og endnu som tredje Bilag et Slutningsopgør imellem Forældrene. Men det føles tillige pinligt af Læseren, som en grov og meningsløs Forurettelse mod Barnet, der indtrængende har forlangt alt dette ulæst, og hvis Ønsker Forældrene ellers opfylder indtil de ubegribeligste Enkeltheder, at baade de og vi skal have Lov til at „gramse“ i det. Dagbogen er ogsaa fuld af Pletter og Unatur. En ung Pige vil aldrig lægge det, der berører hendes Jomfruelighed dybest, blot i en Dagbog, eller betro den sin Nyfgenhed paa det erotiske Omraade, det sidste alene af den Grund, at den har ingen Oplysning at give. I det højeste vilde hun tale derom med en Veninde. Her kunde der have været Brug for Josse. Men en Lykke er det dog, at dette gyselige Kvindemenneske holdes borte.

Alt i alt er Forældrene vel de Skikkelser i Bogen, som har mest af Livets Ægthed. Men til at skildre dem, havde Forfatteren ikke behøvet at lade Herman Bang og Carl Evald gaa igen i Bilag Nr. 3; thi dette var godt nok gjort forinden i deres Færd ved Barnets Sygeleje og i Bedstemoderens Brev. Kun burde den gamle Dame selv været optraadt i Stedet for at sende de mange danske Bogstaver, som Andrea ikke kunde læse.

Vi glæder os til Fru Michaëlis næste Bog og haaber, at hun i den maa blive helt og fuldt sig selv.

Margrethe Fibiger.

Seks Timer daglig.

Seks Timer daglig laver Konen Mad! seks dødelige Timer daglig . . .

med Ild og Vand hun tumler, snart i Kulde

og snart i Hede, mens hun kæmper med Kemtens og Fysikens Love, dem hun ikke kender, og desuden slæber paa Fattigdommen og Uvidenheden.

For sine kære strider hun, og tynges af om Bekymring, at de stakkels Ævner skal ej slaa til, og hindres derved i det støtte, rolige og jævne Arbejd.

Hun slider rastløs, uden Haab om snart

at tage sig en anden Syssel for end den, hun finder altfor haard og streng, thi hendes Gerning er saa nøje knyttet til Pligter, hellige som Livet selv, at hvis hun nægtede at lave Mad, man vilde regne det, som om hun nægted sit Kald som Hustru og sit Kald som Moder.

Seks dødelige Timer gaar til Måden! at lave den, anrette, vaske op!

— saa tilmed Kakkelovne, Gryder, Baller og Spande, Koste, Skrudder, Dækkeklæder . . . Evindeligt hun maa sin Hjerne bryde for at faa gjort den Dont, som nu er hendes,

mens Arvelighedslovens sene Finger indskraver disse Ord paa hver Mands Pande,

om han saa stritter nok saa haardt imod: „min gode Mand! din Mo'r var Kokkepige!“

Carlotta Perkins (Stetson) Gilman.

Oversat af U. Birkedal.

Mrs. Annie Besant.

For nogen Tid siden bragte Kv. og Samf. en begejstret Artikel om denne Dame af Frk. H. Diderichsen, og jeg havde straks, da jeg læste den, Lyst til at føje nogle Bemærkninger dertil; men Travlhed med andre Ting fik mig til at glemme det. Nu er jeg bleven mindet derom igen ved at læse noget om Mrs. Besant i et andet Blad, og nu beder jeg den ærede Redaktør om Tilladelse til at komme med mine Bemærkninger.

Frk. Diderichsen berømmer Mrs. Besant for hendes store Aandsgaver, og sikkert har hun ogsaa faaet flere værdifulde Evner, som hun (efter min Mening) kunde gøre betydelig bedre Brug af, end hun gør. Men sund Fornuft og aandelig Ligevej synes hun ikke at være i Besiddelse af, ellers kunde hun neppe skifte Standpunkt og Overbevisning med en saa forbavsende Lethed og Hurtighed, som hun Gang efter Gang har gjort det.

Først var hun en Kristen — idetmindste efter sin egen Mening. Jeg har rigtignok en stærk Tvivl derom. Det har neppe været andet end en Tro paa andres Autoritet, for en virkelig personlig levende Kristendom smøger man ikke saadan af sig, som hun gjorde; den holder man fast ved i Liv og Død som sin dyreste Skat.

Saa kom det der blev Vendepunktet i hendes Liv: hendes Barn blev sygt. Saa vidt jeg husker, var det en Uges Tid, at den lille var alvorlig syg og led meget, og Moderen var bestandig hos Barnet, led vel i Virkeligheden mere end det og bad Dag og Nat til Gud om Barnets Liv. Saa hørte Gud hendes Bønner, og Barnet kom sig, og saa — ja, saa var vel Moderen lykkelig og takkede Gud? Nej, mærkværdigvis havde det lige den modsatte Virkning. Hun kom først til den Slutning,

at Gud ikke var retfærdig. Hvorfor? Fordi Mrs. Besants Barn havde været sygt? Fordi Mrs. Besant ikke kunde være hævet over de almindelige menneskelige Vilkaar? Thi hvor er vel den Moder, som aldrig har seet et af sine Børn lide eller været bekymret for dets Liv? Jeg vil ikke give mig ud for at forstå hendes Tankegang; men dette blev altsaa Resultatet, hun kom til: Først, at Gud ikke var retfærdig; dernæst, at der overhovedet ikke er nogen Gud til.

Nu havde hun altsaa naaet sit Standpunkt Nr. 2, Atheisme, og den forkyndte hun nu i nogen Tid med stor Begejstring; men saa fandt hun noget nyere og interessantere: Standpunkt Nr. 3, Theosofi.

Hun gjorde Bekendtskab med den formodentlig ligesaa kloge som frække Charlatan, Madame Blawatzky, (og blev aldeles bedaaet af hende. (Nærmere Oplysninger om Mad Blaw. kan faas i den meget interessante svenske Bog af K. v. Gejerstamm „Moderna Vidskælpelse“), som findes i Kvindelig Læseforening). Nu var Mrs. Besant altsaa Theosof. Hvori Theosofernes Lære bestaar, har jeg kun en uklar Forestilling om og interesserer mig heller ikke derfor; men Betydningen af Ordet Theosofi er „Visdom fra Gud“ eller „Viden om Gud“, altsaa Visdom fra eller Viden om den Gud, der i Følge Mrs. Besants Standpunkt 2 ikke eksisterer. I Følge Standpunkt 3 — jeg kender det ikke.

Som sagt jeg interesserer mig ikke for Theosofien; men derimod har jeg med nogen Interesse og en Del Forbavselse læst om, at Mrs. Besant har fundet sin Ideal i Vedaerne og lovpriser Hinduismen! den som, foruden alle de Vanvittigheder, den ellers er befængt med, tildeler Kvinden en saa foragtet og uværdig Stilling, som ingen anden Religion eller Filosofi i Verden, som ikke blot træder Kvinden i Støvet men ligefrem træder dem ned i Møddingen!

En Hindu, der blev spurgt, om der da ikke var nogetsomhelst, som alle de forskellige hinduistiske Sekter var enige om, svarede: „Jo noget er der: at Koen er et helligt Dyr, og at Kvinden er et urent Dyr“.

Om den Lære kunde en Kvinde lovprise! Ja, der er mange mærkelige Ting til, men dette syntes mig næsten en af de mærkeligste.

Nu forlyder det imidlertid fra Indien, at Mrs. Besant er intraadt i en ny Fase. Nu angriber hun Hinduismen stærkt, og det netop fordi den tildeler Kvinden en saa uværdig Stilling, og fordi den dømmet langte strengere om Forseelser mod Skikke og Ceremonier end om moralske Fejl.

Men i Guds Navn — i den Guds, som Mrs. Besant fornægter — har hun da ikke vidst det før? Saa meget vidste dog vi andre, der ikke have studeret Vedaerne. Er det muligt, at hun har gjort sig til bestaltet Apostel

*) Moderne Overtro.

og Profetinde for en Troslære, som hun i Virkeligheden slet ikke kendte? Det er dog en Grad af Overfladiskhed og — hendes Beundrere maa undskyldte mig — Pjankethed, som man skal lede om Magen til.

Mrs. Besant maa formodentlig være i Besiddelse af en stor Veltalenhed og andre indtagende, personlige Egenskaber, siden et saa holdningsløst Menneske har kunnet vinde saa mange Beundrere, hvor hun er optraadt; men hun vil sikkert, om hun ellers lever, komme til at berede dem endnu adskillige Overraskelser.

Ch. Sannom.

Fra Bøger og Blade.

I Tilskuerens Junihefte fremstiller Niels Møller Englændernes Færd i Syd-Afrika, navnlig i de berygtede Koncentrationslejre paa en Maade, der afviger betydelig fra den gængse Opfattelse — mens den iøvrigt ganske stemmer med hvad vi her set i franske Blade.

Emily Hobhouse havde givet en gruppeopvækkende Beskrivelse af hvad Boernes Kvinder og Børn maatte lide i disse Lejre (se Kv. og S. 1901 Nr. 41); i Februar d. A. udsendte da den engelske Regering en Damekommission med den bekendte Mrs. Fawcett i Spidsen, som med megen Grundighed undersøgte Forholdene; snarest, mener Forf., var Damerne for fintfølelse paa Boerkvindernes Vegne.

De fandt ganske vist ikke alt som det burde være, men de største Vanskeligheder syntes at komme dels fra Krigsforholdene, dels fra Boerne selv. Der mangledes Brændsel, og man foreslog dem, at 4-5 Familier skulde slutte sig sammen om at koge deres Mad. „Ærede Damer“, svarede der, „det vilde spare paa vort Brændsel; men saa maatte vi fødes paany, og en ny Kærlighed maatte skabes mellem os; enhver vil koge i sin egen Gryde“. Hospitalsmandskabet var utilstrækkeligt, Læger og Sygeplejersker blev nedbrudt af det overvældende Arbejde; men det værste, de havde at kæmpe imod, var Boernes slette Vaner. Overtro og Uvidenhed. Hos dem er, siger man; alting undtagen deres Rifler fra 17. Aarhundrede, Sundhedsbegreberne endda fra det 16. Mødrene føder hellere Børnene med Lækkerier som Sardiner end med Mælk. Hellere end at give dem i Hænderne paa Læger og Sygeplejersker, skjulte de deres Sygdomme og lod dem omkomme i Smuds og Urenlighed. Selv kurerer de dem med Medicin, koft paa gammelt Hestemøg o. lign. Gaar det galt, siger de blot: det er Guds Vilje, og de laver Ligklæder til dem, endnu mens der er Udsigt til, at de kan komme sig. Foreskriver Lægen en udvendig Medicin, Hørfrø og Sæbe, spiser de det o. s. v.

Det lyseste Punkt i Lejrlivet har været Skolerne. Englænderne har — som English-womans Review redegør for — sendt regelmæssige Forsyninger af Lærerbøger, 25 ad Gangen over, og baade Børn og Voksne har med Iver taget Del i Undervisningen. En gammel Boer sagde, at Englænderne maatte dog vist være Guds udvalgte Folk, for han havde aldrig hørt om nogen anden Nation, der betalte for at opdrage deres Fjenders Børn.

Fru Admand.

Af

Jeanne Marni.

(Oversat af Agnes Thomsen.)

En beskeden Lejlighed i Maubeugegade, femte Sal til Gaarden. Fru Admands Værelse. Fru Admand sidder i en med brunt Læder betrukken Lænestol. Paa Fodderne, der hviler paa en stor Fodvarmekasse, bærer hun Filt-tøfler, over Knæene ligger et skotskørnet Sjal, og over Ryggen har hun et Slag af uægte Astrakan. Hun er en ældre Kvinde med et gustent Ansigt, der er indrammet af en sort Blondegælle; nogle gulladne Tjavsere, der begynder højt oppe ved Tindingen, er trukne stramt tilbage og samlede i Nakken til en lille Knude af en Nøds Størrelse.

Hendes Svigerdatter, Fru Charles Admand, kommer ind. Tredivs Aar, stivnet Ansigt, udtrykssløse Øjne, Figuren ganske blottet for Ynde. Hun er presset ind i en altfor snæver sort Silkekjole, der er pyntet med en enorm Brystsløjfe af cremefarvede, uægte Kniplinger og et himmelblaat Flejlsbaand om Flippen.

Fru Charles (trække Handsker paa). Farvel! Vi skal afsted nu.

Fru Admand. Farvel, Felicia. Er det ikke altfor tidligt, I tager afsted?

Fru Charles. Klokken er et Kvart over seks; de spiser til Middag præcis klokken syv hos Crayons.

Fru Admand. (betragter Svigerdatteren med et undersøgende Blik). — Det kan nok være, De er i Stadsen!

Fru Charles. Den Kjole har jeg jo altid paa; jeg har haft den i tre Aar; jeg har ikke andre. Den er endda helt slidt under Armene!

Fru Admand. Og min, som jeg har haft i over tolv Aar, er saa god som ny endnu!

Fru Charles. De bruger jo heller ikke Deres, saa meget som jeg bruger min.

Fru Admand. Nej det er sandt. Ved hvilken Lejlighed skulde jeg tage den paa? Jeg kommer jo ingen Steder. Der er saamænd ingen, der falder paa at indbyde mig til Middag!

Fru Charles. Na, jeg maa nok af Sted. Farvel. (Hun vil gaa).

Fru Admand. Hvor er Charles?

Fru Charles. Han er gaaet ned for at faa fat i en Vogn.

Fru Admand. Tager I Vogn for at

komme hen til Crayons? kunde I ikke nøjes med at køre med Omnibussen?

Fru Charles. Det øsregner, og det er saa usikkert med Omstigningsbilletter i saadant Vej. . . .

Fru Admand. Saa maa man indrette sig paa at tage lidt tidligere af Sted, og ikke flutte sig med Vogn! To Francs frem og to tilbage. Det bliver en temmelig dyr Middag, den!

Fru Charles. (aabner Døren paa Klem). Det er sandt nok, men saa spiser vi jo ikke hjemme, saa det kommer vel omtrent ud paa et.

Fru Admand. Og jeg da? Der skal vel laves Mad til mig, tænker jeg? Aa, vær saa god at lukke Døren. (Fru Charles lukker Døren) Hvad skal jeg have til Middag?

Fru Charles. Stegt Lammehjærne.

Fru Admand. Stegt, om Aftenen? Det er meget ufordøjeligt.

Fru Charles. Vil De hellere have den i skarp Sauce?

Fru Admand. Aa nej, lad mig bare faa den, som det var bestemt. Og hvad mere?

Fru Charles. Kold Steg og et indbagt Æble.

Fru Admand. Er der ingen Grøntsager?

Fru Charles (ked af det). Nej!

Fru Admand. Det skal De rigtig have Tak for. Hvis jeg bliver syg, saa ved jeg da, hvem der har Skylden!

Fru Charles. Der er Tid endnu til

Fru Admand (afbryder hende). Nej Tak, jeg skal ikke have noget af, at Josephine i Høj og Hast laver noget sammen til mig. Jeg vil blot sige Dem, at hvis jeg var i Deres Sted, saa tror jeg ikke, jeg vilde behandle min Svigermoder, saaledes som De behandler mig. I min egen Interesse vilde jeg vaage lidt mere omhyggeligt over hendes Sundhed. . . . Jeg er bange for, De glemmer, hvor dyrebar min Sundhed maa være Dem.

Fru Charles. Maa jeg gaa ned nu? Charles venter paa mig nede ved Vognen. Han bliver vist utaalmodig.

Fru Admand. Lad ham komme op og hente Dem; saa kan han samtidig gøre sig den Ulejlighed at sige Godnat til mig, det glemmer han stadig i den sidste Tid.

Og saa vil jeg benytte Lejligheden